Broj 49 Poštanski tekući račun. (Conto corrente con la posta) U Trstu, 6. decembra 1928. - God. VII. Pojedini broj 25 cent. God. VI.

„Istarska Riječ" izlazi svaku četvrtu i uveče. Sva pitanja i pošiljke izdaje gospodarski poslovođa. Glavni Gospodar: Prokuristvo uzajemstva Vlaški ulica broj 1. Izlazi na godinu, a za inozemstvo [illegible] dira. Uredništvo i uprava: Ista: Telefon broj [illegible]. Oberdan 14/I. Telefon uredništva i uprave 50-10

ISTARSKA RIJEČ

Tjednik za pouku, gospodarstvo i politiku istarskog naroda.

Oglasi stoje 8 lira za svaki centimetar visine u širini jednog stupca. Za višekratno uvrštenje prema zvanjem popust. Novom oglasnim svaka riječ do cent. Dopisi se šalju uredništvu, a novac upravi. Nefrankirana se pisma ne primaju, a rukopisi se ne vraćaju. Telefon uredništva i uprave 50-10

„Slogom rastu male stvari, a neslogom sve pokvari". — Narodna poslovica.

Važna sjednica ministarskog vijeća

Izjave načelnika vlade on. Mussolinija

Dne 1. decembra u 10 sati u jutro sastalo se je Ministarsko Vijeće u Palazzo Viminale na zasedanje. Predsjedao je načelnik vlade on. Mussolini, tajnik je bio on. Giunta. Prisutni su bili svi ministri.

Problem reparacija.

Načelnik vlade govorio je o problemu reparacija. On je rekao, da se kuša doći do sporazuma s Njemačkom u pogledu reparacija. Oba su stanovišta prilično daleka jedno od drugog. Italija je u ostalom već precizirala svoje gledište.

Iz političkih razloga, a osobito zbog ekonomskih mogućnosti treba istaknuti najnoviji ugovor s Kinom, koji stupa sada na mjesto onog utanačenog god. 1866.

Ekonomska obnova

Što se unutarnje situacije tiče, položaj je sasvim miran. Ima mnogo dokaza da se ekonomski život obnavlja: veći promet na željeznicama i po lukama, veći trošak električne energije, manja nezaposlenost i veće zaposlenje po industrijalnim poduzećima. Propast nekojih bankovnih zavoda trećeg ili četvrtog reda, pa, i ako to boli, treba to ipak smatrati kao posljedak općenitog uzdizanja talijanske ekonomije. Jasno je, da organizmi, koji više ne odgovaraju, moraju propasti. Oni, koji su nosili odgovornost za propast onih zavoda, bili su udareni policijskim odredbama. U provincama gdje se to dogodilo narod mirno čeka na likvidaciju tih zavoda.

Pariška presuda.

Sav se je narod tih dana osjećao uvrijeđenim, i to teško i opravdano, zbog presude, kojom su pariški porotnici skoro riješili ubojicu jednog starog i vjernog službenika države, konzularnog zastupnika Italije u Parizu. Vlada shvaća, što se je talijanski narod razljutio i uzbudio. Zadovoljstvom se konstatira, da su demonstracije, priređene spontano od djaka, potekle u potpunoj disciplini.

Razdijeljenje generalne konfederacije fašističkih sindakata

Na polju sindakalno-korporativne organizacije stvorena je promjena u smislu, da je generalna konfederacija fašističkih sindakata bila razdijeljena u šest generalnih konfederacija za svaku kategoriju, jedino one su sasvim odvojene jedna od druge te su i autonomne u svojem djelovanju, kako je to i zakon predvidjao. Ovo razdijeljenje ima kao posljedak, da nasuprot konfederacijama poslodavalaca stoje sada paralelno pojedine konfederacije postoprimalaca. Sve ovo pospješit će i praktični rad svih tih konfederacija. Osim toga ova odredba znači jedan korak naprijed k realizaciji korporativnog uređenja. To je ojačanje prave ciorane i zakonite zaštite radnih klasa, koji putem sindakata, zakonito priznatog, putem korporativnog uređaja, putem radnog ureda magistratura del lavoro) ostvaraju svoje potpuno uzajalno jedinstvo u fašističkoj državi po jednoj tipičnoj kraciji fašističke revolucije: to jest po ministarstvu korporacija.

Prva imenovanja u Akademiju

Prva imenovanja u Akademiju Fascesino, najuglednijih talijanaca bit će dne 23. marta. Imenovat će se onda trideset akademičara. Zgrada Akademije bit će svečano otvorena dne 27. oktobra, a prvija je akademije sastaviti će se u jednoj od narednih sjednica.

Novi važni zakoni

Ministarsko vijeće odobrilo je nacrt zakona, kojim se društvu Lega Nazionale u Trstu dozvoljavaju fiskalna i tributarna oprostenja.

Onda zakon, kojim su prefekti ovlašteni da izdaju obvezatne odredbe, kojim imaju da ograniče prekomjerni priliv pučanstva u gradove.

Nacrt zakona, kojim je riječki prefekat ovlašten da svojim vlastitim dekretom podijeli talijansko državljanstvo onima, koji žive na Rijeci barem pet godina i koji se služe talijanskim jezikom kao običajnim jezikom. Ovo ovlaštenje traje samo godinu dana i može biti primijenjeno samo na zahtjev dotičnih interesanata;

nacrt zakona, kojim se u Zadru ustanovlja državni arhiv te na Rijeci jedno djelovanje istog.

Time je svršilo vijećanje ministarskog vijeća. Sjednica nastavit će se dne 5. decembra.

Politički pregled

Sudjenje ubojice vicekonsula Nardinija. — Pred nekoliko mjeseci talijanski anarhista Modugno ubio je talijanskog vicekonsula u Parizu konta Nardinija. Pred pariškom porotom vodila se je sada rasprava tri dana. Konačno je izrečena osuda, kojom je Modugno osuđen na dvije godine zatvora i 200 franaka globe.

Ova osuda, zapravo oslobođenje ubojice začudilo je i iznenadilo je svu javnost. Ne samo talijanski listovi, već i mnogi francuski su mišljenja, da je ova osuda jedna sramota za pravdu. U ovoj se osudi zrcali sav onaj antifašistički duh, koji se goji u Francuskoj. Njome se auktoriziraju zločinci, da mogu vrlo jeftino ubijati one koji predstavljuju državu u inozemstvu i koji rade na korist svoje države i naroda. Francuska time postaje zaklonište za zločince, koji su se morali iseliti iz svoje domovine radi svog zavratnog djelovanja. Naročito pak se je duboko dojmila ova osuda francuskih novina, koje naglašavaju potrebu preuredbe sudstva. Sav će svijet smatrati, da su svi Francuzi kao i njihovi pučki pariški suci. Premda je bio priznat zločin ubojstva na porotu su djelovale mnoge okolnosti, da su izrekli tako blagu osudu. Nema govora da je najjači uplivi i masonerije pored demagogije branitelja.

Da je ova osuda učinila mučan utisak i posvemašno zgražanje u Italiji nema govora. Da napomenemo samo jedan ovaj primjer boli talijanske duše. Potpukovnik u penziji Francesco Ramponi za vrijeme rata borio se je na francuskom frontu. Za svoje ratne podvige odlikovan je i francuskim odlikovanjem viteza počasne legije, ratnim križem sa palmama i ratnom medaljom. Kad je ovaj otac dečuo o osudi Modugna poslao je pismo predsjedniku francuske republike, kojim u jakoj formi vraća dekrete o odlikovanju.

Posvemašnom negodovanju nad ovakovom osudom dalo se ekuška u parlamentu. Poslanik Ranieri je komemorirao na sjednici parlamenta ubijenog vicekonsula Nardinija i predložio da se poredici konta Nardinija pošalje brzojav sa izrazom solidarnosti talijanskog parlamenta. Predsjednik parlamenta se je pridružio ovoj posveti i izjavio, da će poslati brzojav. Predsjednik parlamenta Casertano je poslije poslao talijanskom generalnom konsulu u Parizu ovaj brzojav: «Poslanička kuća se je na današnjoj sjednici sjetila dubljivom tugom i dostojnim sažaljenjem blažene uspomene vicekonsula Nardinija, žrtve dužnosti, svjetlog primjera vjerne odanosti velikoj talijanskoj domovini. Molim Vas, poštovani druže, da kod obitelji pokojnika budete tumačen jedinstvenog glasa talijanskog parlamenta, koji želi da danas ponovi izraze svoje blagodušne solidarnosti i najdubljeg saučešća.»

Uplivi osude pariških porotnika na francusku vladu. — Kako smo rekli osuda pariških porotnika u procesu Di Modugno radi ubijstva podkonsula Nardinija mogla bi imati teških posljedica, ako se nastavi ovakovim protežiranjem talijanskih izbjeglica u Francuskoj. To priznaju i same francuske novine. Kao olakšiv na nepravednu osudu očituje se i zaključak ministarskog vijeća u Parizu, koji veli, da su ministri uzeli u proučavanje odredbe, kako treba budaije paziti na strance, koji zlorabe francusko gostoprimstvo, obzirom na česte političke atentate u Francuskoj.

Talijanski komunisti istjerani iz Luksemburga. — Da učini konac komunističkim spletkama i da ne dade mogućnosti talijanskim antifašistima da na njezinom teritoriju organiziraju zavratne pothvate za krvave atentate proti fašistima, luksemburgška je vlada zakjučila, da istjera veliki broj talijanskih komunista. Policija je našla da je u jednom industrijalnom poduzeću jaka talijanska komunistička organizacija, sastavljena po primjerima ruskih organizacija. Već su mnogi komunisti uslijed ovog zaključka potjerani iz zemlje. Značajna je ova odredba tim više što je izdana odmah drugog dana iza one famozne osude ubojice pokojnog vicekonsula Nardinija.

Posljedice nepravedne osude. — Primjer spomenutog potpukovnika Ramponija slijedili su mnogi drugi oficiri, koji su vratili dekrete o svojem odlikovanju francuskim redovima. Javile su se i patriotske žene, koje prisižu, da će se otkazati od svih artikala francuske proizvodnje, kao parfema, šampanca, načina pariške nošnje i pariških modnih novina. Svoje povrijeđeno patriotsko osjećanje pokazali su sveučilištarci u raznim gradovima po Italiji, priređujući mirne demonstracije.

Kandidati za političke izbore. — Kod ministarstva unutrašnjih poslova sastala se interparlamentarna komisija za izbor ustanova, koje će biti ovlašćene da biraju kandidate za političke izbore i da ih predlože Velikom Vijeću.

Na sastanku je došlo do konstituiranja odbora, izabravši predsjednikom senatora Bonin Longarea i tajnikom poslanika Landoa Ferettija. Zatim se prešlo na čitanje popisa ustanova, o kojima se vodila principijelna rasprava kako će se komisija moći držati prigodom izbora samih ustanova.

Brzojav načelnika vlade kralju Zogu. Prigodom godišnjice albanske nezavisnosti načelnik vlade on. Mussolini poslao je ovaj brzojav albanskom kralju Zogu: «Blagdan albanske nezavisnosti postao je svečano od godinu dana nazad i blagdan i zavjet albanskog naroda. Zaista nijedan narod više od našega ne može bolje da ga slavi, jer je naš narod iskusio gorčinu ropstva i radost oslobođenja i jer u slobodnoj, jakoj i saveznoj Albaniji vidi sigurno jamstvo za mir na Balkanu i sigurnost na Jadranu.

Smrt generala Cittadinija. U nedjelju ujutro umro je u Albaneškoj Cama prvi kraljev adjutant general Arturo Cittadini. Dne 24. novembra podijelio mu je kralj naslov konta. Bio su mu 64 godine. Pred par mjeseci osjetio se je slabim, pa je išao na oporavak u okolicu Como. Od napornog rada popustili su mu živci i nastala je komplikacija povapnenja žila. Do zadnjeg momenta bio je pri pameti. Prefekt u Como odmah je brzojavno javio smrt generala Cittadinija načelniku vlade i kralju.

General Cavallero konte. Dekretom od 29. novebra je Nj. V. kralj podijelio najljedni naslov kontea divizijskom generalu, senatoru Ugo Cavallero. General Cavallero je tri godine bio državni podtajnik ministarstva rata. Nasljedio ga je sada u toj dužnosti general Gazzera. Prigodom ovog imenovanja je načelnik vlade poslao čestitke generalu Cavallero te u pismo naveo sav ogromna rad, koji je izvršen u ministarstvu rata, dok je Cavallero stajao uz bok Mussoliniju.

Njemačka spomenica izručena u Rimu. — Njemački poslanik u Rimu von Neurath izručio je državnom tajniku za vanjske poslove on. Grandiju njemačku spomenicu glede reparacija.

Turska ratificirala ugovor sa Italijom. Turski parlament u Angeri je dnogtasno je odobrio ugovor između Turske i Italije glede neutralnosti, arbitraže i sudbenog postupanja.

Maniu o odnosima Rumunjske prema Italiji. — «Corriere della Sera» donosi jedan razgovor predsjednika vlade Maniua, kojeg je dao izvjestitelju ovoga lista u Bukureštu. Maniu je izrazio svoje zadovoljstvo, što talijanska štampa sa simpatijama prati političku evolucija Rumunjske i rad nove rumunjske vlade. Ti odnosi između Rumunjske i Italije imadu svoje uporište u plemenskoj srodnosti i u težnji za mirom, pa Maniu izriče želju, da će bratske veze između Rumunjske i Italije dati najbolje praktične rezultate na korist obih naroda. «Prožet sam iskrenom težnjom, da naši srdačni odnosi budu pojačani, jer to zahtjevaju naši zajednički interesi kao i naš osjećaj prema Italiji. Rimska tradicija zanašala je uvijek sve Rumunje, a naročito Rumunje iz Transilvanije, koji su gledali na Rim kao na kolijevku latinske civilizacije. U tom svom radu mi i naši predčasnici na izvoru smo crpili latinski osjećaj za probuđenje i ojačanje nacionalnog duha kod rumunjskog naroda, koji je inao da izvrši velike zadatke. Napori i patnje talijanskog naroda za njegovo ujedinjenje, dali su nam zamaha i snage, da izdržimo borbu za naše održanje i za postizavanje našega nacionalnoga ujedinjenja. Maniu je na kraju izjavio, da su netačne vijesti nekih listova, da bi on bio osudio tašizam. Naprotiv on gleda na Mussolinija sa dubokim simpatijama i udivljenjem, cijeneći njegov rad, kojim je preporodio Italiju.

Ubijstvo ubojice Cena bega. U petak je u Pragu počelo sudjenje albanskom djaku Alcibiadu Bebi, koji je ubio albanskog poslanika u Pragu Cena bega. Surjaka sadašnjeg albanskog kralja Zogua, a inače njegovog protivnika. Iza kratkog preslušavanja ubojice predsjednik je prekinuo na kratko vrijeme raspravu. Čim je rasprava bila prekinuta jedan mladić stupio je pred Bebija i ispalio 8 hitaca iz revolvera. Bebi se je srušio mrtav na tlo. Jedan hitac teško je ranio talijanskog novinara Andriana Del Vecchio, dopisnika tršćanskog «Piccola». U sudnici je nastalo veliko zaprepašćenje. Mnoge su žene pale u nesvjesticu. Ranjenom novinaru okazam je odmah liječnička pomoć te je bio prevezen u sanatorij. Ranjen je u pluće i netak je zastao medju rebrima. Sudnica je bila odmah opkoljena policijom. Atentator je odmah uhvaćen i otpremljen na policiju. Tamo se doznalo, da se on zove Zija Vučitru, rodom je iz Jakovice kod Kosova, a sluga Gani bega, brata pokojnog Cena bega. Vučitru je nepismen albanac, koji je dugo godina služio u porodici Cena bega. U Pragu je došao sa Gani begom da prisustvuje raspravi. Kaže da ne zna, kako je pucao, ali da ga je razljutilo, kad je ubojica njegovog gospodara govorio tudjim jezikom, a ne albanskim. Alcibiade Bebi je naime govorio talijanski, a prevodilac je prevadjao na češki. Policija je pridržala i Gani bega, brata pokojnog Cena bega. Gani beg ima 30 godina, govori albanski, hrvatski, talijanski i njemački. U Albaniji je bio artilerijski major. On veli, da ništa ne slazi a atentat, i da je ostao silno iznenađen, kad je čuo hitce, pače da je uskliknuo, a svjedoci su to i potvrdili: «Što je učinio Zija»! Smatraju ga, da je on ostavak u ubijstvu djaka Bebija iz razloga, što je kod albanaca uvriježena krvna osveta. On je izjavio, da je to kod njih kao zakon, iako nije pisan, ali da on i svi članovi njegove porodice su pohađali škole u inostranstvu, pa se ne drže ovog nekulturnog načela. I jedan drugi brat pokojnog Cena bega, Hasum beg Krizmu koji sada boravi u Beogradu, a inače je poslanik u albanskom parlamentu izjavio je, da osuđuje ovaj atentat tim više, što Bebi nije sam od sebe počinio atentat na Cena bega, već po uputama drugih osoba. Bez rasprava u Pragu je imala da pronađe pravo krivce ubijstva Cena bega. Bebi je naime sam priznao, da je on bio određen da ubije Cena bega, jer inače da bi njega bili ubili. Ubijstvo Bebija je pokrilo tamom one osobe koje su njega bile navele, da ubije Cena bega.

Njemačke reparacije. — To je pitanje uvijek na dnevnom redu. Francuski službeni izvještaj javlja, da će saveznici na temelju versajskog ugovora pozvati reparacionu komisiju, da sazove odbor eksperata, koji će definitivno odlučiti o daljnjim reparacijama. Komisija će pozvati i svoju njemačku sekciju, da odredi njemačke eksperte, a biti će pozvana i Amerika, da se u odboru dade zastupati. Taj odbor eksperata teško da se sastane prije januara ujesnca.

Cijena kelendaru «Franina i Jurina» za godinu 1919 je 3 lire po komadu, sa poštom 3.50.

Polaganje ostavke glede mandata u Trstu. [illegible] parlamentu [illegible] poslanik [illegible] Sirk [illegible] Tržaškega [illegible] Ta [illegible] Nadalje [illegible] Narodnega [illegible] ta [illegible] da [illegible] ne [illegible] prejšnjem.

Dogodjaji prigodom proslave narodnog ujedinjenja u Zagrebu. I Jugoslaviji se 1 decembra slavi blagdan jedinjenja Srba, Hrvata i Slovenaca. I ove godine obrdila je vlada kako to i zakon propisuje da se svečano [illegible] Zagrebu [illegible] da narod ne prostranja [illegible] nogu pitanja [illegible] nali samo oni, koji su po svojoj službi [illegible] da prisustvuju. Općinske i oblasne [illegible] nekoj prisustvuju, da [illegible] Bosanski je blagdanu ujedinjenja proslačiti [illegible] svečanostima, dok u Zagrebu vrlo [illegible]. U Zagrebu na Kaptolu nije bilo [illegible] osim na državnim uredima. I jutro [illegible] služiti u stolnoj crkvi svečana [illegible]. Pred crkvom je bila postrojena po[illegible] četa. Kad su došli pred crkvu generali na zvoniku su se pojavile tri crne [illegible] tave. Jedan general je pozvao velikog [illegible] župana, neka se zasiave skinu. Policija [illegible] pojas na zvonik i skinula [illegible] ljaka. Odveda ih je na policiju. Po [illegible] masa hitjela da ostobodi djake. Nastala je pucnjava. Jedan đački [illegible] ostao je [illegible] i jedan drugi smrtno ranjen. Bacilo [illegible] ranjenih. Poslije su djaci po [illegible] priredili demonstracije. Cijeli dan [illegible] u po gradu patrulirale jake patrole [illegible] žandara sa nataknutim bodežima. Radi [illegible] đačke Stanka Petrića Zagreb se [illegible] zavio u crnilu. Veliki župan [illegible] telegrafski poslao ostavku, ali [illegible] vlade Korošec je nije prihvatio. U Beogradu su ove demonstracije uči[illegible] utisak. I vladi je jedna skup[illegible] da treba ostro postupati [illegible] kažu, da dođe do sporazuma s [illegible].

Govor o položaju u Madjarskoj. Nje[illegible] Sinb u svom [illegible] govor o položaju u Madjarskoj. Predsjednik vlade na početku [illegible] revoluciju, boljševizam, ru[illegible] ugovor, sklapanje trianonskog [illegible] svoj članak završava ovako:

Sada pošaje neugodno i bezglave grupice koje su udružile sirovina. Vodi se politika pokrovitelja od strane susjeda. Pod [illegible] ujedinila Madjarska je morala da [illegible] rada za glavom države. Ovaj rad [illegible] uspjehom tek onda ako [illegible] kompaktan. Njegova politika ima za cilj da uspostavi red i da [illegible] strasti, a teži zatim, da gradjanstvo vrati [illegible] u korito normalnog [illegible] Madjarska želi da sa svima [illegible] normalne, u kolikoj [illegible] prijateljski odnose. Prema [illegible] ostavila vrlo mučan utisak na madjarski javnost, sto stanovito susjedne države ne postupju prava madjarskih manjina, ni u takvoj ujeri kako je [illegible] mirovnim ugovorima. K tome dolazi i to, da štampa stalno napada Ma[illegible] ne [illegible] u [illegible] Nas [illegible] Zaka [illegible] Madjarske [illegible] ne [illegible] Ugarske. A inozemstvo više ne [illegible] Ugarsku. U odbijanju kriv[illegible] vlada [illegible] pretrpiti velike nepravde.

[illegible] zvijezde [illegible] mirnim. [illegible] ne [illegible] Madjarske [illegible] ne [illegible] Ta je istina. [illegible] dodao, da je [illegible] sveukupne [illegible] naroda, koja je isk[illegible] prošli parlamentarni[illegible] U Madjarskoj postoji parlamentar[illegible] u punom smislu riječi. Istina, postoje [illegible] crkvene [illegible], ali to nij[illegible] kakav madjarski [illegible] nemo[illegible] europske [illegible].

Hoover na putu u južnu Ameriku. [illegible] u Južnu Ameriku Hoover [illegible] posjeta predsjednika [illegible] u Sjeverne Amerike, koje je [illegible] posetio. Novinari, koji prate budućeg [illegible] predsjednika Ujedinjenih Država Sjeverne Amerike donasaju [illegible] kog je Hoover imao u tim dr[illegible]. Iz njih izlazi, da on hoće dobar [illegible] prijatelja starih država za trgovačke [illegible] sjevernom Amerikom. Na[illegible] se, da države južne Amerike [illegible] da zadrže slobodu u političkom dje[illegible] bez [illegible] u Ujedinjene Države, [illegible] sprečavale da prime kapitale iz sjeverne Amerike. Svakako će Hooverovo put[illegible] pomirenju državama Lili dobro is[illegible] kad on preuzme u ruke upravu dr[illegible] **žave, jer** po američkom ustavu predsje[illegible] dr[illegible] istodobno i kao predsjednik mi[illegible] vijeća.

Bolest engleskog kralja. Bolest engleskog kralja jos je uvijek teška. Pre[illegible] mu je nešto bolje, bolje se katastrofe radi slabosti srca. Kralj je bio u stanju da potpiše ukaz, kojim imenuje državni savjet, koji će za zamjenivati za vri[illegible] njegove bolesti i potpisivati umjesto njega [illegible] dokumente. Članovi državnog savjeta jesu: kraljica Marija, princ od Gallesa i vojvoda od Yorka, nadbiskup Canterburya, ministar predsjednik i lord kancelar.

Izbori u Čehoslovačkoj. Pokrajinski izbori u Českoslovačkoj, koji su se vršili u nedjelju pokazuju da su vladine stranke, osobito klerikali silno mnogo glasova izgubili. U pokrajinskim upravama će ipak imati većinu, jer jednu trećinu članova imenuje vlada.

Sjednica vijeća Društva naroda. Poslu nije uspjede austrijanc Nijemca, da se idućе zasedanje Društva naroda, navodno zbog bolesti dra Stresemanna, a u stvari iz shvatljivih političkih razloga, održi u Berlinu, predložili su Nijemci, da bi obzirom na rekonvalescenciju ministra spoljnih posala dra Stresemanna i Chamberlaina, trebalo održati sjednicu vijeća u jednom južnom gradu. Ako taj predlog bude prihvaćen, predviđa se, da li decembarska sjednica vijeća Društva naroda bilo održana u Lugano. Jednako se ispituje, ne bi li nogda doći u obzir i Bellinzona.

Burov o vanjskoj situaciji Bugarske. U raspravjanju o prijestolnom govoru u bugarskom sobranju uzeo je riječ i ministar inostranih djela Burov, da dade kratki izvještaj o bugarskoj situaciji u inostranstvu.

Istakao je, da se položaj Bugarske znatno popravio. Osnokova kolektivna nota susjednih država zbog pograničnih incidenata, kakovu su te države predale prod dvije godine, danas već nije moguća. Misao vodilica bugarske vanjske politike ostaje i dalje: sporazum sa susjedima, zbli[illegible] k velikim silama i saradnja u [illegible] Sporazumu Turske sa veze[illegible] i neutralnosti [illegible] zemlje. S Grčkom se sada odlično [illegible] da se preciste stari sporovi. [illegible] vlade nozna, da se dođje do sporazuma. S Turcima skoro je osobito nakon [illegible] prednjačenje na [illegible] ugovora o [illegible]. To se vidi već i po čekinu injerama [illegible] vlade. Odnosaji sa Jugoslavijom nisu onakovi, kakovi bi trebali da budu, jer da se ne priznanja dobra volja Bugarske za normalna održavanje medjusobnim odnosaja. Istrčio se je da toliko vremena nisu otvorene granice na raznim mjestima. Ko je krivac sa Jugoslavijom. On nozna, koji je tome uzrok, ali provale se strane [illegible] da [illegible] se [illegible] uredili.

Ministarski [illegible] da stanja davolom i stro [illegible] ne [illegible] ministra [illegible] ne [illegible] nosajesnim.

Rumunjski ministar inostranih djela ide u Varšavu. Iza dolaska madjarskog ministra inostranih djela Valka u Varšavu, doći će sadašnjeg dosadašnji i rumunjski ministar inostranih djela Mironescu. Ova se dva po [illegible] u Varšavu smatraju kao mogućnost, da i Poljska preuzme posredovnu akciju u rješenju pitanja madjarskih optanata. S druge se strane govori, da će Mironescu u Varšavi raspravljati o obrani istočnih granica obiju država.

Isključene «Action Francaise» iz katoličke crkve. «Corriere della Sera» javlja kao vrlo vjerovatno, da će papa Pijo XI. za budućeu konzistoriju osuditi držanje vodje «Action Francaise» i rad njihovih [illegible] kao izazivači krivovjerskim i [illegible] isključiti iz katoličke crkve. [illegible] «Action Francaise» [illegible] da iskorišćuju crkvu za politiku [illegible].

DOPIS!

IZ RIJEKE.

Adventi. - Zornice. - Kako se Crnci osvećuju Bjelima. - Kakova će biti godina 1929. Kako se izgubljeno paméenje dobiva natrag. - One tri.

[illegible] u adventu, u vremenu zornica, gdje se još drže [illegible] nijka, gdje se još goje i pameti gdje je jos lima. Meni su zornice vrlo drage, jer me sjecaju daná kad sam jos bio vrlo mlad. Onda sam imao i je svoju rožicu, pa kako je ona marljivo [illegible] zornice, tako ne bih ni ja izostavio nama nijedne. Svi su govorili, da [illegible] prekrasan lirski tenor, te ja pjevao [illegible] svoga glasa, samo da nopoj zužici u [illegible] ljepše skaze. Iscrčeni tisuće sam [illegible] zahoravio, ali [illegible] pjesme jos nisam [illegible]

Poslan bih anđel Gabrijel,
Od Boga u grad Nazaret,
K jednoj ponižnoj Djevici,
Pravo, Božoj slaženjici.

[illegible] vrijeme najzanimljivija, zornica [illegible] na svijetu bila je Talijanka Adelina Patti. I meni su govorili svi, da pjevam, kako Adelina Patti. Možete razumjeti, kako mi je bio drago bilo, pa ni e čudo, sto se je moj [illegible] dana u dan crkvom sve više orio:

Zdravo budi, o Marijo,
Čista, ponizna Djevice,
Vlasti puna nebesko,
Svetu pomoć anđelsko...

[illegible] bih došao na onu riječ [illegible] bi mi zajamo, kako da ću poplakati. [illegible] izlazili iz crkve, moja bi mi rodica [illegible] sam ujoj storil [illegible] ta [illegible] da je mislela, da ce [illegible] zlo [illegible].

Kasnije su ustanovljene manske pobožnosti, pak su mladici i djevojke imale [illegible] ne [illegible] približe, da [illegible] kaku bojažljiv smiješak [illegible] za to ni [illegible] [illegible] prilike, [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] Ameriku zna se je nedavno dogodi[illegible] čudan događaj. Neki čovjek iz Ka[illegible] [illegible] [illegible] [

kaput i odnio 275 franaka. Ovih je dana bila rasprava u Metzu proti Žigantu radi svog napadaja na Ukmara i radi otimačine. Žigante je osuđen na 6 mjeseci zatvora i na izgon iz Francuske. Nu on je dobro znao, što ga čeka, pa je par dana prije rasprave pobjegao, a da se nezna kamo. Za jednog svog druga radnika dignao je u kancelariji 400 franaka i uzeo ih sobom. Ostavio je na cjedilu siromašnu ženu i troje djece. — Više iseljenika.

Domaće novosti

Promocija. — Dne 29. novembra naš istranin gosp. Anton Šurina iz Rupe promoviran je na univerzi u Sieni s vrlo dobrim uspjehom na čast doktora prava. Mladomu doktoru, prvome iz onih krajeva, čestitamo na promociji i želimo mu obilno uspjeha u budućem njegovom radu.

Promjene u komandi ovdašnje milicije. — Buletin vrhovne komande milicije objavljuje da je dosadašnji komendant VI. zone u Trstu konsul general Mozzoni imenovan komandantom autonomne skupine u Kalabriji. U Trst je imenovan komandantom VI. zone konsul general Gino Graziani, a komandantom 58. legije konsul Filip Diamanti. General Graziani je za vrijeme rata komandirao 11. bersaljerskim pukom, onim pukom, u kojem je služio načelnik vlade on. Mussolini. Istakao se je kao dobar vojnik te je odlikovan vojničkim savojskim redom, sa dvije srebrne medalje za hrabrost i srpskom zlatnom medaljom za hrabrost.

Novi podešćat u Postojni. — Novim podešćatom u Postojni imenovan je advokat Alfredo Zannoni, ratni dobrovoljac i predsjednik invalida u Trstu. Dosada je bio podešćatom u Postojni kapetan Relli.

Miramarski park. — Za upravljanje i uzdržavanje dvorca i parka u Miramaru kod Trsta stvoren je konsorcij između države, pokrajine i tršćanske općine.

Sjedinjenje dvaju gospodarskih društava. — Doznajemo da se je Gospodarsko Društvo u Pazinu spojilo sa Consorzio Agrario Cooperativo. Na zajedničkoj sjednici prošle subote zaključeno je da Gospodarsko Društvo prestane svojim djelovanjem sa koncem ove godine. U to vrijeme predsjednik društva gosp. profesor Fran Mateščić ima da likvidira društvo i sazove glavnu skupštinu članova, koji će odobriti spomenuti sporazum o spajanju ovih dvaju gospodarskih društava u Pazinu.

Poljoljelski tečaj. — Putujuća poljoljelska katedra u Puli otvorit će dosora poljoljelske tečaje u Lindaru i Draguću u pazinskoj općini. Tečaj će moći pohađati mladići od 14 do 18 godina. Obuka će biti besplatna, a obavit će se u 80 sati. Ko želi pohađati tečaj mora se već sada upisati kod mjesnog općinskog delegata.

Gradnja dječjih zabavišta u Bovcu i Matuljima. — U ministarstvu javnih radnja uzeo se je u pretres nacrt za gradnju dječjih zabavišta u Bovcu (goričku pokrajina) i u Jušićima kod Matulji (kvarnerska pokrajina).

Nedozvoljeno pečenje rakije. — Pred malo više od mjeseca dana javili smo, kako je jedan seljak na Pazinštini platio životom, jer je htio ubiti karabinjera, što ga je uhvatio, da bez dozvole kuha rakiju. Sada doznajemo da su financijska stražara zatekla kod kuće rakije Gabrijela Baldaša iz Baldaši kod Vižinade. Kad su mu naredili, da se zaustavi, on je navalio na njih i dan financijer u samoobrani ispalio hitac u Baldaša, te se je Baldaš teško ranjen srušio na zemlju. Prevezen je teškom stanju u bolnicu u Pulu.

Istarska Posujilnica u Puli. — U konkurzu Istarske Posujilnice u Puli njezine podružnice u Pazinu ureče se ročište za dan 15. decembra 1928. u 10 sati u jutro u sobi broj 10 civilnog Tribunala u Puli. Kod tog će se ročišta raspravljati o prijavama tražbina onih vjerovnika, koji su ih prekasno prikazali.

Verifikacija uteza i mjera. — Istarska prefektura javlja, da će se u godini 1929. provesti verifikacija uteza i mjera u ovim općinama: Vrsar, Cittanova, Piran, Pula, Rovinj, Umag, Vrtenig i Višnjan. Svi oni, koji se radi svoje službe, profesije, zanata ili industrije služe mjerama i utezima, treba da se upiši, ako već nisu, u općinski popis, gdje su navedena sva lica, koja se za javne službe mjerama. Posebnim dekretom biti će određeni dani i mjesta, kamo treba donesti mjere i uteze, da bude verificirani. Kako je poznato, treba mjere i uteze verificirati svake druge godine. Samo se po sebi razumije, da mjere moraju biti, kako je to zakonom određeno.

Kretanje pučanstva u Trstu.

Rodjeni: u oktobru 268 živih, 4 mrtva; u novembru 284 živa, 8 mrtvih; razlika 16 više živih, 4 više mrtvih.

Umrli: u oktobru 264, u novembru 213; razlika 51 manje.

Vjenčanih parova: u oktobru 184, u novembru 167; razlika 17 manje.

Male vijesti iz Italije i cijeloga svijeta

— Pred kratkim otvoren je direktni telefonski saobraćaj između Italije i Engleske preko Švicarske.

— U prvih deset mjeseci ove godine rodilo se je u Italiji 930.000, umrlo je 533.000 i vjenčalo se je 221.000 ljudi.

— U Tripoli posvećena je bila dne 25. novembra nova katedrala. Prisustvovali su kod svečanosti najviši državni dostojanstvenici i biskupi iz Tunisa, Aleksandrije i Malte.

— U priznanje velikih napora i žrtava, što su doprinijele različite akcije za spasavanje ponesrećenih prigodom polarne ekspedicije sa uzdušnom ladjom «Italija» Ni. V. Kralj podijelio je na predlog načelnika vlade on. Mussolinija uspomeni polarnog istraživača Amundsena i francuskog letača Guilauda zlatnu medalju hrabrosti za vazdušnu plovitbu.

— Početkom januara 1929. započet će se na tršćanskoj trgovačkoj univerziteti s jednomjesečnim kolonijalnim tečajem. Prijave primaju se u via dell'Università br. 7.

— U Firenci odlučeno je da se ustanovi internacijonalni zavod za etruskologiju. Time će se svi učenjaci, koji se bave etruskologijom, skupiti oko jednog zavoda.

— Pretura u Pisi je presudila, da različite table po općinama, kojim se automobilistima nalaze, da pod pretnjom kazne vozе polaganije od 15 kilometara na uru, nijesu obvezatne, budući zakon sam određuje, da mogu automobili voziti s brzinom od 15 kilometara.

— Cantiere Navale Triestino ovih je dana pustilo u more motornu ladju «Catalania» za parobrodarsko društvo «Adria». Ovo je šesta motorna ladja, izgrađena u Monfalconu za navedeno društvo. Te su ladje određene za saobraćaj između Rijeke - Bari - Malta - Catania - Messina - Napulj - Genova - Marseille - Barcelona - Valencia.

— U Lastra Lizu Florence neki Santini, trgovac sa slamnatim šeširima na veliko, pao je u stečaj s deficitom od 5 milijuna lira.

Bivše saline u Kopru bonificiraju se, t. j. počelo se je sa sušenjem istih. Time će se pridobiti 10 i 4 ektara novog terena za poljedjelstvo.

— Predsjednik talijanskog nogometnog udruženja izručio je načelniku vlade jedan milijun lira u likterskim obveznicama za amortizaciju talijanskog državnog duga.

— Fabrika čokolade Kanold u Milanu pala je u stečaj s deficitom od 5 milijuna lira.

— Vice prefekt u Ivrei, koji je ujedno i općinski komesar, snizio je općinske namete do zakonite mjere. Ovaj je nalazi u tako dobrim inovinskim prilikama, da je mogao sniziti nanet na zemljiški porez za jednu liru na svaku liru i nanet na gradjevni porez za 50 centezima na svaku liru.

— U Trstu pripravlja se velika stabla dvorana za boksanje.

— Dne 28. novembra počeo je svoje djelovanje specijalni odsjek Tribunala u Trstu za individualne radne procese.

— U prvom semestru ove godine porasli su pučanstvom slijeđeća porodna mjesta u Italiji: Napulj za 5238 stanovnika, Rim za 4772, Milano za 1139, Genova za 65, Firenca za 5, Mleci za 984; Torin je imao pranjak od 156 stanovnika, Bologna manjak od 219.

— Pariz hoće da stvori ulicu dugu 20 kilometara i široko 75 metara. Lijevo i desno sagradit će se kuće. Time će se doskočiti pomanjkanju stanova.

Antireumaticum „Alga"

Sa duljom uporabom jačaju se mišići, oslobodjeni od reumatizma.

Prodaje se u svim ljekarnama po L. 6.— boca. Laboratorij «Alga», Fiume (I)

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Telef.: 644, 6442 Podružnica u TRSTU: Via XXX Ottobre, 11 Telef.: 6441, 6442

CENTRALA U LJUBLJANI. Dionička glavnica i pričuva: 60.000.000 dinara.

PODRUŽNICE: Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Novomesto, Ptuj, Rakek, Sarajevo, Slovenjgradec, Split, Šibenik, sezonska ekspozitura Rogaška Slatina.

Bavi se svim bankovnim poslovima. Prima uloške na uložne knjižice te ih ukamaćuje sa 4 %, a uloške na tekuće račune i na otkaz vezane uloške najugodnije uz dogovor. Izvršuje burzovne naloge i daje u najam sigurnosne kutije (SAFES).

Blagajna je otvorena od 9-12½ i od 14½-16 sati. U subotu do 12.

Izdavač, direktor i odgovorni urednik: IVAN STARI

Tisak: TISKARA „EDINOST" U TRSTU.

U svim ljekarnama po l. 6·— boca.
Laboratorij ALGA - Fiume (I)

KROJNI TEČAJI za krojače, svoje pletilje u Ljubljani ili putem uvezaka. Iza svršenog tečaja izdaje se svjedodžba. Zavod priskrbljuje učenicima dozvola boravka u Jugoslaviji i službu. Krojna škola, Ljubljana, Stari trg 19. F. Potočnik, odlikovan u Rimu sa zlatnom medaljom, imenom priznanja i nastavno-krojnoga profesora.

Gospodarsko društvo u Pazinu

poziva svoje članove na

izvanrednu glavnu skupštinu

koja će se obdržati

16. t. mj. u 10 sati s ovim dnevnim redom:

1. Izvjestaj o poslovanju društva u godini 1928.
2. Združenja Gospodarskog društva s Gospodjelskom zadrugom Consorzio agrario cooperativo.

U PAZINU, 3. prosinca 1928.

ODBOR

KURJE OČI

(kale)

liječi brzo i uspješno mast

Farmacia Sponza

TRST - Via Tor S. Piero 10 - TRST

Čuvajte se patvorina!

Mast Rya možete dobiti u svim ljekarnama uz sniženu cijenu od 3 lire.

---

bila malu Koru, koja je stala kao okamenjena, onda i on probljedi i počiče sav užasnut:

«Ali to je lice gospodina Imbergera!»

Sve se to dogodilo u vrijeme od deset sekunda, i ja sam se već bio protuma do njih. Opazih, da je mala plesačica na svom licu imala vostanu masku u bojama, koja je na komičan način otskakala od njenih plavih uvojaka. Maska je bila starijega čovjeka, i odmah sam našao, da je sasvim nalikovala na gospodina Imbergera. Prestobro sam poznavao crte njegovog lica, budući da sam bio nabavio mnoge njegove fotografije. Odmah pristupih Maksu, položih mu ruku na rame i rekoh:

«Gdje si ostavio lešinu?»

Mislio sam da će doći do borbe između mene i njega i nisam bio siguran, kako će se sukob da svrši, jer Maks je bio velik i jak. Ali u suštini ipak je bio kukavica i pod mojim je naglim udarcem upravo kloonuo duhom. Za sreću su se u istom trenutku pojavila dva stražara i smjesta ga odveli.

Prisutni gledali su sve to zbunjeno. Nitko nije zapravo razumio o čemu se radi, dok nije sjutradan čitao cijelu stvar u novinama.

Mala Kora, kojoj sam oduzeo masku jecajući je koracala naslonjena o ruku burznog spekulanta.

«Oduzela sam mu potajno masku samo radi toga, da napravim salu,» ponavljala je bez prestanka. «Ima ih toliko u svom ateljeu!»

I burzni spekulant, koji se iznenada rastreznio, govorio je neprestano:

«Kakove su to stvari? Ko bi bio ni u sanu pomislio, da onako pristao momak može takovo što da počini.

Lešinu gospodina Imbergera našao sam. Bila je zakopana u podrumu male kuće u Pasi. Gospodin je Imberger bio naime otkrio, da Maks napastuje njegovu ženu s raznim ljubavnim očitovanjima. I ako nije držao, da mu je žena tom napastovanju podlegla, i postala njegovom ljubavnicom, to je on ipak imao sa sinovcem žestoki sukob, pa ga je naredio, da smjesta ostavi kuću. Maks je pripadao vrsti onih ljubljavih zločinaca, koji sve potanko pričaju, pa mi je on sam ispričao sve te pojedinosti. One večeri, kad je mlada gospodja pošla na kostimirani ples, Maks je upotrebio zgodnu priliku i počinio zločinstvo. On se je sakrio u sobi svoga strica te ga je sam svojim rukama zadavio. Onda je lešinu povukao sve do najdubljeg i najstražnijeg podruma. Ja bih je bio tamo već i prije našao, da se nije najednamput pojavio Imberger i da nisam uslijed toga primio nalog da obustavim svoja istraživanja.

Prikazivanja gospodina Imbergera bila su zaista ingentjozan izum lijepoga Maksa. Time je on odvratio od sebe svaku moguću sumnju i je sam onda morao da izvide i istragu prekinem. On je sasvim hladnokrvno napravio jedan otisak od lica umorenog Imbergera i po njemu je izradio vostanu masku u bojama, koja je bila vanredno podobna gospodinu Imbergeru.

Čim bi opazio, da sam nju ja ne mogu upotrebiti masku. Obukao bi veli i ogrtač pokojnoga i u trenutku kad bi se je svijetlo svjetionika miješalo s onim u mojoj dvorani bi se iznenada i brzo pojavio s maskom na licu. Strašna sličnost s gospodinom Imbergerom je ostvarivala to, da je on zaista bio.

Maksu nije bozzna kako sakriveno. Držao je u svom stanu nad kamionom između mnogih kineskih i drugih strašnih maski. Mala Kora, kad je bila jednoga kod njega, izabrala ju je medju svim drugima, da njome napravi pokle bar šale.

Dogodilo se tako, te je Maks, izdan jednim nečajem, koji ide na ruku čas zločincu čas policiji, morao da dođe pred porotnike. Porotnici vjerujući njegovoj obrani priznali su mu olakšujuću okolnost, da je radio strasti i osudili su ga samo na deset godina tamnice.

Gospodja Imberger nije bila sudbeno progonjena. Ona nije bila preslušana niti kao svjedokinja, jer je teško oboljela na upali mozga i dugo je vremena bila između života i smrti. U vrućici je uvijek ponavljala riječi: «Da sam znala... oh, da sam znala!» Ferijer koji je je liječio, nije mogao ustanoviti, dali ju je pekla savjest, što je, kao pomagačica lijepoga Maksa, ona i nehotice izazvala smrt svoga muža, ili da li se je ona ništa znala o njegovoj krivnji. Ubrzo toga nije bila u neposrednosti da svoga prijatelja.

A... Ferdinand, koji je [illegible] jeke operacije na cheli Meksika god. 1922 i kasnije [illegible] svijeđeno atlantskom oceanu, umro je u dobi od 23 godine.

Javljaju iz Azira u teškoj nesreći [illegible] jedne gradnje. Skele su 7 radnika se srušile, 2 su radnika poginula, 5 ih teško ranjeno.

Jaki potres u Čile. — U subotu [illegible] jaki potres u Čile, u južnoj Americi. Najviše su postradali gradovi Talca i Aglilon. Od ovih dvaju gradova ostale su samo ruševine. U Talci je porušena katedrala i željeznička stanica. Iza potresa nastao se i požar, koji je uništio mjesto Lolaico. Potres je nastao u ponoć i trajao je samo tri sekunde. Ljudi su pobjegli u polje, da se spase od mnogi su ostali u ruševinama. Potres je porušio najveće električne centrale, pa je voda gradila radionice dakra u Tendestu. Tu su ubili 40 radnika. I stanovnici Baranone postali su od vode. Kad su ljudi napolje da se spase, gušila se rijeka koja je silnom brzinom tekla kroz grad. Potres je [illegible] najviše nasip uz rijeku. Dosada je iz ruševina izvadjeno i utopljeno 287 ljudi a ranjeno nekoliko stotina. Mrtvi su u Talci: Chillanu, Barahoni, Santa Croce, Fortactua i Quitatalu. Najviše [illegible] je postradala Talca, jer je skoro sva porušena. Ministar rata general Blanicher je aeroplanom pratio nad postradalim krajevima i izvjestio vladu o nesreći. Predsjednik republike general Ibanez je išao u postradale krajeve, dočim rukovodi poslovima oko spasavanja. Prestala je potres bio vrlo jak, ljudi je obuzeo [illegible] prilično [illegible] strah. Mimo ljudskih žrtava, je stečena [illegible] milijuna dolara.